

Inceputul cîntecelor populare rominești

in relație cu inceputul cîntecelor populare italiene, grecești, portugheze și altele, din punct de vedere mitic, literar și psihologic.

INCERCARE CRITICĂ.

O excelentă formulă a D-lui Stanislas Prato, care imbrățișează de odată literatura populară și cea artistică, rezumă teza noastră : « Ori ce poezie vine de la popor, și se refutoarec la popor. » In adevăr, din popor esă prima inspirație; clasele savante o lucrează : in fine generația o consacără și o redă mulțimei, care o deformează și o transformă pentru a inaugura un ciclu nou. Plebea poate fi comparată cu pământul, din care soarele și ploaia fac să iasă pădurile măroțe : apoi arborii se desfrunzesc, și frunzele cari cad formează o nouă pătură vegetală, din care in curînd va renaște viața și frumuseța.

Emile Blemont: Esthetique de la Tradition, Paris, I. Maisonneuve : 1890, pag. 24—25.

Poezia populară este ca și reflexul momentan al unor puternice emoțiuni personale sau colective. Legenda și poezia își aű izvorul in sufletul națiunelor, și inima unui popor se desvălește in cîntecele sale. Au fost epoci cînd sentimentul adînc al rasei și al patriotismului, a fost de ajuns pentru a schimba o națiune intr'un popor de poeți (1).

1) La poésie populaire de M-me la Comtesse Martinengo Cesaresco : Paris, E. Lechevalier: 1893, pag. 5.

Frații Grimm spun că n'au găsit macar o singură minciună în poeziile populare. Tot așa observă Goethe: „Valoarea particulară a ceea ce numim noi cîntece și balade naționale, constă în aceea că inspirația emana de a dreptul din natură; aceste cîntece nu sînt fabricate, ci izvoresc dintr'un izvor foarte limpede.” „Omul, așa cum l-a făcut natura, zice același poet german, va avea totdeauna la dispoziția sa expresiuni mult mai potrivite de cît acele ale unui individ cu o cultură literară completă.” (2) Deja Montaigne a zis: „Poezia populară și cu totul naturală are naivității și grații cu care să se compare cu principala frumusețea a poeziei perfectă după artă, după cum se vede în *villanelles de Gascuigne* (Gascogne) și în cîntecele națiunilor cari nu știu nici să scrie.” (3) Deja Lucan, în poemul său *Pharsale* zisese cu entuziasm:

Vos quoque, qui fortes animas, belloque peremptas
 Landibus in longum rates dimittitis aevum,
 Plurima securi fudistis carmina, Bardi.

Barzîl decî cîntaŭ laudele șefilor și ale ȋeroilor, și se poate zice cã obiceiul de a avea poeți pe lîngã ei a fost în general adoptat de cãtrã șefi, de la începutul luptelor între rase și între triburi. *Skalzî* din Nord însoțeaŭ armatele la războaie și asistaŭ la toate luptele. „Veți fi acolo, zice regele Olaf cãtrã Skalzî sãl în ajunul bătăliei de la Stiklastad (1030), pentru a vedea cu ochii voștri faptele mari ale acestei zile, pentru ca mai tãrziu, cînd veți avea a le celebra în cîntecele voastre, sã nu spuneți istorisirile altora, (4) Avea decî dreptate Herder cînd zicea: „cîntecele populare sînt arhivele poporului, comoara științei, a religiunii, a teogoniei și a cosmogoniei sale, a vîetei pãrinților sãi, a fastelor istoriei sale, expresiunea sufletului sãu, icoana interiorului sãu, în bucurie și durere, lîngã patul soției și alãtura cu mormîntul.” Și aceasta confirmã ceea

2) Idem. pag. 6.

3) Idem. pag. 15.

4) Idem. pag. 6—7.

ce zice Fauriel despre cîntecele populare neo-grecești ale Cheșilor ; în aceste cîntece el notează îndrăzneala sălhatcă a ideilor și imaginilor și simplitatea limbajului. „Autorii și povestitorii acestor fapte par'că ar fi inspirați de un spirit comun, așa că pe cînd unul știa numai să cînte cu multă valoare, alții știa, din contra, să se lupte cu tot atîta vigoare și virtute. Nu știu dacă iubirea de patrie e mai puternică în cutare vers ori în cutare fapt glorios. În armonia cîntecelor lor simți aerul munților și inspirația venind din fîntîni, din păduri, din stînci ; munți veseli, neacoperiți veșnic de zăpadă, nu departe de locul unde s-a născut cerul »

Dar dacă toate cîntecele populare sînt frumoase, acele inspirate de iubirea patriei, de iubirea părinților către fiu, și a acestora către autorii vieții lor, fără îndoială că cele mai mișcătoare sînt acele în cari se cîntă pasiunea amorului către femei și acestea formează subiectul cel mai întrebuintat. Pentru acestea trebuie să recunoaștem că a avut dreptate trubadurul Richard de Barbezieux să zică : După cum anul se împodobește cu florile primăverii și cu fructele toamnei, tot așa fiecare se împodobește cu amorul.

Poporul grec are dreptate să cînte :

„Nici un lucru nu-i mai plăcut în lume, ca femeia.“

Totuși printre cîntecele populare de dragoste a diferitelor popoare sînt fără îndoială acele ale Italiei, Greciei și României ; aceste din urmă, trebuie să mărturisim, sînt seducătoare. Cîntîndu-le par'că gusti armonia aleasă cu care le însoțesc cobzarii, și vezi rătăcind figurile lor fantastice pe lanurile de păpușoi, la lumina lunii. Cum zugrăvesc de grațios, aceste cîntece plîngătoare, această mică dar glorioasă națiune, ale căror destine prezintă altele puncte de comparație cu Italia noastră : națiune care ne inspiră sentimente particulare de simpatie, angajîndu-ne să o studiem mai cu îngrijire și să o cunoaștem mai bine de cît acum! Fără îndoială, oare cari forme și aluziuni a cîntecelor sale, proprii numai poeziei grecești, ne arată influența spiritului

clasic al civilizației care insinuându-se în obiceiurile, în cultul și în literatura românească, trebuiau să lese oare cari urme. (5) Așa antitezile între cer și pământ, nunta zilei și a nopții în cîntecele : *Moartea unui tînăr și cîntecul focului* (6) sînt ca niște amintiri, inspirațiuni din mitologia greacă, reflectînd, deși de departe, ideile religioase primitive ale orientului. Mai mult, faptul că unele cîntece, considerate ca proprii a poeziei românești, se raportează la unele din literatura populară grecească, servește pentru a dovedi nu numai influența grecească asupra României, dar mai curînd relațiunile dintre aceste două popoare, ale căror religione, legi și obiceiuri au fost amestecate împreună. S-ar putea zice dar despre România ceea ce Carlo Bini, ilustrul meu concetățan, a zis deja despre Italia. Într'un discurs al său : «ea e țara memoriilor și geniul etern resfringe încă asupra ei o flacără divină.»

Din aceste observații va fi deci, ușor să înțelegem că cîntecele populare ale romînilor trebuie să aibă un farmec particular ; dar ceea ce li dă mai cu sama acest farmec este începutul lor patetic cu *Frunză verde*.

Invocațiunea frunzei unei plante este foarte comună în cîntecele populare românești așa : *frunză verde lăcrămioare, frunză verde pitrinjel, frunză verde afion, frunză verde*

5) Această vedere a D-ului Plato este greșită. Așa zisa civilizație grecoasă din epoca Ianariotă, cînd am venit noi în contact cu grecii, în timpurile moderne, nu a lasat nici o urmă nici în obiceiurile, nici în cultul și nici în literatura românească.

Obiceiurile poporului nostru, a pămîntului de jos, singura de care se vorbește aici nu au suferit nici o modificare sub influența civilizației grecești, fiind că poporul nu a fost nici odată în contact direct cu grecii. Cultul de asemenea a rămas neatins ; cuvintele grecești din vocabularul bisericesc, cuvinte cunoscute și iztrăbuințate de popor, le avem din timpul coloniștilor romani. Cît despre literatură nici nu mai este de vorbit ; Ianariotii n'au venit în țară ca să învețe pe popor să cînte, ci să-l despoae. Influența civilizației Ianariote se resimte și astăzi puternică în corupția moravurilor clasei circumvoare.

A. GOROVEI.

6) Chants de la vallée de Dimbovitza, recueillis de la bouche du peuple par le soin d'Hélène Vacaresco.

floare-albastră. (7); de și acest început nu are nici o relație cu restul cupletului, totuși se poate înțelege o comparație între frunza copacului și femeea sau omul iubit. Dați aici un cîntec care poate fi considerat ca o trăsătură de unire între cîntecele cari au acelaș început și între altele, în cari nu numai comparația, dar identificarea între arbor și femeie sau om este perfectă; am extras aceste cîntece dintre cele publicate de d. Picot:

Cucuruz cu frunza în sus
sărut ochii cui le-a pus;
că le-a pus cu patru bot,
sărut ochii amîndoi.

Iată acuma două cîntece cari cuprind sus-zisa comparație sau mai bine identificarea arborului cu femeea:

Fă-mă, Doamne, ce mi-î face:
fă-mă, Doamne lemn de tufă
să-mă toareă mindra în furcă,
să mă ducă în șezătoare
să mă ție în brățioare.

fă-mă trestie pe baltă,
fă-mă subțire și naltă:
să mă cosască cosașii,
să mă stringă rubadoșii,
să mă ele boi în coarne,
să mă deie peste cap
în poalele cui mi-î drag.

Fă-mă, Doamne, ce mi-î face:

În cîntecele populare grecești nu sînt rare asemenea comparații; iată o probă, extrasă din colecția D-lui N. Tommaseo:

.....Trandafirul meu umbros, tinereța mea e în minile tale

Iată începutul unui alt cîntec:

Zambile și virfuri de lămiș.....

Alte exemple:

«Mac des și frumos dă-mi florile și roșata ta.»

«Fă din mine, nevastă, un arbor nalt cit tine, răsădește-mă în curtea ta și în grădina ta și în loc de apă să nu mă uzi cu lacrimi din ochii tăi.»

7). E. Picot, Documents pour servir à l'étude des dialectes roumains; chants populaires, pag. 61—88. t. VI, fascicula I din Revue de linguistique et philologie comparée, Iuliu 1873.

Dorința poetică a amoretatului de a fi transformat în un obiect însuflețit sau neînsuflețit, care să fie aproape de femecea iubită, o găsim și la Anacreon. (8)

Iată câteva începuturi de cintece populare toscane analoge cu cele românești.

Salcio piangente

Io vó rifar la pace col mi' amante
E quando mi lascio gli era innocente.

*
* *

Foglia d'Aprile,

Ora che me l'hai fatto licenziare,
E giorno e notte mi farai morire.

*
* *

L'erba del mio giardino ha fatto lieno,
Se ti volevo ben, non ti lassavo,
E l'ho tenuto sempre per ripieno.

*
* *

La foglia dell'ulivo la tre nodi:
Bello, al mio tavolino non ci scrivi;
Bello, la mia persona non la godi.

*
* *

Pampani e tralci.

E la mia furberia non la conosci:
Discorro a te, quando non trovo altri.

*
* *

Timo fiorito:

Mi fidai degli amici, e fui ingannato;
Mi fidai delle donne, e fui tradito.

*
* *

Pampani e uva.

E la mia mamma sempre lo diceva:
L'amor del forestiero poco dura. (9)

8) Pentru Italia a se vedea exemplul dat de profesorul A. D'Ancona în cartea sa: *La poesie popolare italiana*, Livorno, 1878.

9) E. Tigri, *Canti popolari toscani*: Firenze, 1860.

Pot să dau şi câteva exemple de quatrane braziliene :

Du pinheiro nasce a pinha,
Da pinha nasce a pinhão ;
Da mulher nasce a firmeza.
Do homem a ingratidão.

*
* *

Alecrim verde cheiroso,
Mangerona d'outra banda.
Não de, amar-te, menina
Nem que corra demanda.

A acucena, quando nasce
Vem aprindo, vem fechando;
Meu amor, quando me enxerga,
Vem todo se requelsando.

*
* *

Eu plantei a sempre-viva,
Sempre viva non nasceu ;
Deus permita que sempre viva
(O meu coração com o teu. 10)

Variante portugheze :

A silva nasce da silva,
A silva nasce do chão ;
O amor nasce da alma,
Da raiz do coração.

*
* *

Da palmeira nasce a palma,
A palma nasce do chão ;
O querer bem nasce da alma
Quero-te bem do coração.

*
* *

A canna verde no mar,
A canna verde na areia...
Sou leal a todo o mundo,
Todo o mundo me falseia.

A roseira com suas rosas
Toda se humilha no chão ;
Quan a roseira se humilha
Que fará meu coração ?

*
* *

Assubi a oliveira
Colhi flores ao desdem :
A todos digo que morro,
So a te digo por quem.

*
* *

Assubi ao limoeiro
Cheguei ao meio, cahi ;
Dizem que o limoeiro est morle,
Eu parra morrer nasci 11)

Pentru a ne intoarce la inceputul cântecelor populare româneşti, putem nota că în biblie se zice fecloarei, reprezentată sub aceeaş imagină alegorică vegetală : « Quasi palma exaltata sum in Cades, et quasi plantatio rosae in Ierico ; quasi silva speciosa in campis, et quasi platanus exaltata sum juxta quam in plateis ».

10) Sylvio Romero : Cantos populares do Brazil ; Lisboa, 1883. t. II.

11) José Leite de Vasconcellos : Poesia amorosa do povo portuguez, Lisboa 1890.

S-ar putea asemenea aminti acest cîntec chinezesc, după Su-Tciu :

«Vîntul toamnei rîpește frunză cu frunză de pe ramuri și le aruncă pe pămînt, și eu le privesc fără amor și fără întristare, căci singur sînt la sosirea și la plecarea lor; dar inima mea o întunecă umbra ca și niște stînci într'o lagună solitară».

Inceputul *Frunză verde* din cîntecele populare romînești, amintește cîntecele populare toscane, în cari *stornelli* amoroase încep totdeauna cu numele vre unei flori, ca *ciuri* și *ciurelli* (flori și floricele) ale Siciliei, ca unele *vo-cero* din Corsica, ca și unele cîntece populare grecești vechi, cari după Ateneu s-ar fi numit *anthimata* (flori) de unde *flouretas* provenșale (începînd cu numele vre unei flori) importate în Provența de colonia foceană a Masaliotilor și răspîndite de ei în toată Provența.

Cred că există o relațiune între acestea și inceputul cîntecelor populare romînești, de și d. Schuchardt a găsit de cuviință să tăgăduiască orî ce relație istorică între invocațiunea romînească și cea italiană, căci ceea ce spune el nu mi se pare suficient pentru a distruge această relațiune. După D. F. D. Falcuni, această invocațiune comună amintește origina comună a acestor două popoare. Fără îndoială geniul și obiceiurile națiunilor rezistă cu tărie tuturor schimbărilor istorice. Colonia dusă de Traian în Dacia a trebuit să ducă cu sine, din vechea patrie, acea faptură de poezie care se găsea și să găsește încă în Toscana; și se poate zice că mutual un popor indică origina celuilalt.

Dar pentru a nu mai repeta lucruri deja spuse, trimet pe cetitorii mei la lucrarea mea apărută în *Tradition*, revista D-lui H. Carnoy (an. 2, No. 4, 15 April 1888) intitulată: *La beauté des femmes dans les poètes provençaux et dans la tradition populaire*, în specie pentru ceea ce se atinge de numeroasele cîntece italiene și străine, literare și populare, începînd cu numele vre unei flori, miturile grecești și vedice asupra florilor. și mai multe compa-

rații făcute de poeți între suflet și floare, ceea ce se justifică prin dubiul sens al cuvintului grecesc *thumos*, care însemnează și o floare (cimbru) și suflet și prin metaforele foarte comune: odoare de virtute, de sănătate, și schimbul celor două calități de frumos și bun în mai multe limbi: *agathos* și *kalos* în grecește, *belor* în slovenește, *bello* în dialectele Italiei meridionale, temă comună în slavonește a cuvintelor cu sens de frumuseță, zori, sănătate etc.

Cu privire la frunză, la arbor și la om, se poate vedea o strinsă relație între ele, reflectând miturile relative la arborii cosmogoniei și antropogoniei în mai multe povești populare, în cari vedem femeii eșind dintr'un arbor (12) sau din fructele unor arbori, ca lămi, portocale etc. (a se vedea *La belle des sept citrons* din ale mele *Quatre petites nouvelles livournoises*, Spoleto, 1880; a se vedea asemenea povestea din colecțiunea inedită turcească a D-lui Carnoy publicată de mine în *Tradition: Le menuisier, le tailleur et le sophia*, t. V, an. 1891, No. X-XI.) În acest studiu am amintit de asemenea cele trei vieți pe cari Aristotel și Dante le-au recunoscut în om (viața vegetativă, animală și intelectuală), pedeapsa la care condamnă Dante pe sinuciși de a fi transformați în arbori, transformarea ființelor omenești în plante, în mitologia greacă. Să ne amintim cele două fete Loto și Daphne schimbate în două plante omonime, și pe tânărul Cyparissus schimbat în chiparos, arbor cu acelaș nume; un mit analog al cehilor; o rugăciune pe care la Daïnos un tânăr orfan o adresează unui stejar, și rugăciunea pe care nebunul o adresează unui

12] Asupra originii oamenilor din arbori, a vedea: Snorda-Edda, p. 10, pentru tradițiunea scandinavă; pentru cea grecească: Hesychius, Lex. con. t. II, p. 365; «Hésiodos»: Les travaux et les jours, v. 127—8; «Homer»: Iliada XXI și Odisea. XIX; «Apollonius Rhodius»: Argonauticon, c. II, v. 4; pentru Persia: «Görres»: Mythengeschichte der asiatischen Welt, t. I, pag. 233; pentru Germania: Rollenhagen, Froeschmeuser, p. 1. c. 2.

trunchiū de copac uscat in povestea slavă a lui Ghinski, tradusă de Ghodzko, *Contes des paysans et pères slaves*, Paris, 1864; cf. cîntecul bohem din Louis Leger: *Chants héroïques et chansons populaires des slaves de Bohême*; acest cîntec amintește pe unul german și o baladă slovacă din colecția D-lui Meinert; e vorba despre o fată care nu a ascultat pe mama ei și a fost schimbată în platan, din care eșau cuvinte și sînge cînd il lovea cu toporul un tînăr muzicant care împreună cu un tovarăș vocea să facă o vioară; cf. acelaș episod in Virgil (Eneida, c. III) și Dante (Divina comedia, Infernul c. XIII).

Inainte de a isprăvi, să amintesc o superstiție persistentă încă în Abruzi, după care o frunză de maslin sfințită, pusă pe foc de o persoană, după modul cum arde arată destinul persoanei care a pus-o pe foc.

In Calabria din contra este o plantă numită *zarba no-rocului* pe care o suspendă de grinzele podului de la casă; dacă frunzele ei se înalță în sus, de sigur că norocul e aproape: dacă rămîn în jos, prezic întîmpliri supărăcioase. Oracolul acesta e consultat mai cu samă în ziua de Înălțare, cînd norocul a întreat să spuie tainele ce i le-a încredințat Hristos:

Ben truvatu, Fortunella!

Quannu Iesu jia pe'ntera.

Che te disse, che te scrisse

Fortunnella, che te disse?

Citeva citațiuni de poezii literare, vor ajunge pentru a confirma pe acele din poeziile populare și formula mea din bucata d-lui Blémont:

Homer (Iliada, c. VI, v. 146—149): «Generația oamenilor e ca și generația frunzelor; vîntul aruncă frunzele pe pămînt, dar pădurea fecundă produce altele, și primăvara revine; tot așa rasa oamenilor se naște și trece».

Saint Bernard: «Homo absque gratia est ut arbor ferens fructus, quibus porci infernalis, ut Harpyae pascentur.»

Virgiliu (Eneida VI, v. 309—313): „Quam multa in silvis autumni frigore primo lapsa cadunt folia.... Stabant orantes primi transmittere cursum“.

Tasso (Ierusalimul liberat, IX),

Ne tante vede mai l'autunno al suolo
cader co primi freddi aride foglie.

Horatiu, (Arta poetică):

Ut silvae foliis pronos mutantur in annos,
Ita verborum vetus interit aetas.

Dante, (Infernul, III, 111-116):

Come d' autunno si levan le foglie
L'una appresso dell'altra, infin che il ramo
Rende alla terra tutte le sue spoglie,
Similmente il mal seme d' Adamo
Gittansi di quel lito ad una ad nua....

Milton (Paradisul pierdut, I): Legiunile infernale staū culcate «ca frunzele de toamnă cari acopăr riușoarele din Vallombreuse unde pădurile Etruriei răspîndesc umbra și groaza».

Karamsin (poet rus): „Frunzele uscate cad; vîntul rece a despuiat de gloriă lor boșehetele intristate.... Ială că pe munte călătorul se oprește privind toamna îngălbenită care se napustește pe cîmpii.... Tristule călător, nu suspi-
na, nu te intrista; natura deși învălită în giulgiu, se va deștepta din somn... Dar iarna înghețată a omului e ob-
scură și tristă; nici o a doua primăvară nu se va mai fu-
turna, nu va mai străluci pentru el. Timpul nu imprăștie
nici odată tristeța din sara omului; soarele său odată apus,
a apus pentru totdeauna.“

Ippolito Pindemonte (Carme di sepolcri):

Quando il cader dell'au^lunnali foglie
Ci avvisa ogni anno che non meno spesso
Le umane vite cadono e ci manda
Sugli estinti a versar lagrime pie.

Și acuma, cu trei frumoase lucrări din poezii francezi,
voiū încheia studiul meu; una este *la Feuille de D. d'Ar-*

nault, imitată de Giacomo Leopardi. Transcriu originalul francez și frumoasa imitație italiană :

De ta tige détachée

Pauvre feuille desséchée.

Où vas-tu? Je n'en sais rien:

L'orage a brisé mon chêne

Oui seul était mon soutien :

De mon inconstante haleine

Le zephyr ou l'aquilon

Depuis ce jour me promène

De la forêt à la plaine.

De la montagne au vallon.

Je vois où le vent me mène

Sans me plaindre ou m'effrayer :

Je vais où va toute chose,

Où va la feuille de la rose

Et la feuille du laurier.

Lungi dal proprio ramo,

Povera foglia frate

Dove vai tu? —Dal faggio

Là dove io naequi, mi divide

il vento,

Esso tornando a volo

Dal bosco alla campagna,

Dalla valle mi porta alla montagna

Seco perpetuamente

Vo pellegrina e tutto l'altro

ignoro,

Vo dove ogni altra cosa,

Dove naturalmente

Va la foglia di rosa

E la foglia d'alloro.

Voiți raporta aici judicioasele și subtilile observațiuni făcute de D. Pieretti în această privință: «După cum frunza abia ruptă din copac e totdeauna în stăpînirea suflărei nestatornice a vîntului, tot așa și omul îndată ce esă din sinul mamei sale, e veșnic în puterea soartei oarbe și furtunoase. Vîntul poartă frunza pe văi și munți, soarta sălbatecă trăște pe om prin miș de intimplări neprevăzute. Nici frunza nici omul nu știu la urmă unde vor sfîrși ; nici frunzei, nici omului nu-l este permis să prevadă care va fi sfîrșitul acestei lungi, zădarnice și grozave călătorii pe pămînt, pe care e numai trecător.»

Iată dar profunda cugetare filosofică și singulara frumuseță artistică din începutul cîntecelor populare românești : *Frunză verde*, care-și găsește confirmarea în următoarele două poezii lirice :

Paul Juillerat : *La valse des feuilles*

Le vent d'automne passe
Emportant, à la fois,
Les oiseaux dans l'espace,
Les feuilles dans les bois.
.
.
.
Oui, toute feuille tombe :
Ormeau, chêne ou tilleul :

Tout homme est à la tombe,
L'enfant comme l'aïeul.
Les rêves de ce monde
Sont bientôt effacés :
Poursuivez votre route,
Pauvres feuilles, valsez.

Albert Montémont :

Du doux printemps aimable fleur
Que tu me plais, rose chérie !
Mais, hélas ! à peine fleurie,
Tu perds ta brillante couleur.
Toutefois, quand le sort funeste
A décidé la triste fin,

Privés de ton éclat divin.
De toi quelque parfum nous reste.
Ainsi, quand d'un sage,
Soudain, la paupière est fermée,
Il nous reste après son trépas
Le parfum de sa renommée.

Sessa Aurunca, 31 Mart 1894.

Dr. Stanislas Prato.

C Î N T E C E

218. Frundzi verdi iarbi ncagri
trandacir crescut in iarbi
dragu-mni-i omu ditreabi
ci i cuvintu digrabi ;
dragu-mni-i omu blajin
i cuvintu cu stăpin.

219 Floricii floari-albastri
tati lumea-i cu nevasti,
numa ieu ca cucu'n coasti ;

tati lumea-i cu sofi,
numa ieu ca cucu'n vii ;
tati lumea-i cu draguti,
numa ieu ca cucu'n frundzi.
Frundzulița odolean
tati lumea-i dintr-on neam,
numa ieu pe nimi n-am ;
tati cu frati si cu surori,
numa ieu pkicat din nori ;
tati cu frati, cu suroreli,
numa ieu pkicat din steli ;

tăji cu tati și cu inami,
numa ieū staū si-m fac samă!

220 Frundzi verdi sălcioari
tu lejiși lelișoari,
tu la tîrg și ieū la țari;
tu la tîrg după iubit,
ieū la țari la prășit
ș-amîndoi ne-am potrigit.
Tu n-ai tati, ieū n-am mami
ș-amîndoi sintem de-o sami.
ieū cu dor și tu cu jeli
ș-amîndoi cu inimă reli.
Tu streinî, ieū strein
ș-amîndoi sintem di chin!

221 Frundzi verdi di-alunuți
coalea'n vali pi luncuți
cinti cucu ș-o mîerluți.
Cinti cucu și nicî prea,
dar mîerluța saleaca
iși răpunî inima.
Cinti cucu, mîerla dzici,
inimioara de ț-o fringi.
Cinti cucu și mîerluța
ieū mîi-aștept pi Denuța!

222 Aaātu-ți legea di nacaz
tinerel copkil ti-am tras!

di ti-ar tragi orî și cini
tinerel așe ca mini!

Frundzi verdi pitrenjâl
am si scriū on rāvășâl
si-l trimăt maici di dor:
di-a măi faci v-on ficior,
pui-l capu supt pkicior
și-l firșasci dzilili
si nu imbli țarili
și tati cararili,
ci distul am imblat ieū
mni-am răsplătit niamu
mnieū!

223 Frundzi verdi și una
di n-aș bē și n-aș mînce
și pi puica di-aș ulta,
ieū cimkiî i-aș apuca.
Cu cit beū și la mîninc
și la puica mă măi duc,
cu-atita cimkiî n-apuc;
cu cit beū și mă gîndesc
și cu puica mă atilnesc,
cu-atita nu nebunesc.

224 Floriceî di pi coasti
trag rușini și uapasti
pintr'on puiū cu ochi albastri.
Nicî albastri, nicî căprii,
ci sint taman ca ș-a mîlei.

(Auzite din Colîrgaș, Suceava)

I. Teodorescu.

225 Busuïoc di pi cetati,
 nu mă'nstrăina'mparati
 ci n'arî cini si mă cati!
 maică-mea-l slabi, nu poati,
 surorili-s mititeli,
 nu ştiu cărării meli;
 cărării-s pin cetăți
 undi string ostași tăți
 și ni-i pun spati la spati,
 di si bat cu turcu'n parti
 și tari-s aici diparti,
 di la-ai mei nu-ni vini carti,
 ca si ştiu di măi trăesc,
 ori di dor di mă jălesc.
 Rău mă tem aici di moarti,
 ci n'a ci popi si mă'ngroapi,
 si-ni ceteasci prohodu
 si mă plugi norodu;
 si-ni ceteasci dascalii,
 ca si mă plîngi frații;
 si-ni duel pomenili,
 si mă plîngi fetili.
 Ș'olă muri instrăinat,
 ca un cini lugropat,
 printr'un gust de imparat!
 De-ar ci Moldova la cruci,
 di trii ori pi zi m'aș duci,
 si-ni văd casa și moșiea,
 copchilași si soșiea.
 Da așa îi măi diparti,
 nu mă pot duci din oasti,
 ci ni-i drumu tot pin sati.
 pin sati și pin oraș
 și mă'ntreabi di ravaș;

doi mă'ntreabi, doi mă leagi,
 și mă leagi cot la cot
 și-ni dă Dunărea si'nnot.

226 Foaie albi di cireș,
 cum ti duci tu și mă leș?
 —Eu ti lăs drăguți, ghini,
 ci ti lăs în sat la tîni.
 Satu tău îi mari răi,
 ti iubești cu cini vraș;
 satu tău îi mari cîni,
 ti iubești cu cini-ț vini.
 Da-l măi rău dragi di mini
 ci mă duc în țări străini,
 și n'am pi nîmi cu nîmi,
 si-ni pun pușca la chicior,
 ca si-ni măi treaci di dor;
 si-ni pun pușca la măsăli,
 ca si-ni măi treaci di jăli
 di la fraț, di la surori,
 di la grădina cu flori;
 di la strat cu busuïoc,
 di la flăcăii din gloc;
 di la strat cu peliniș,
 di la celea copchiliș.

227 Frundzuleana di harbuz
 vin doi nouraș din sus
 ș'amîndoi vin cu răspuns
 di la bița mieu cel dus,
 cumș-o dus, cum ni l-o tuns.
 Ni l-o tuns la Bozieni,
 l-o trecut la antileri.*

* Antileri, sau la artilerie.

Ni-o adus răspuns pi soari,
 ci bădit'are să'nsoari,
 c'o saghie tăitoari
 și c'un tun cu gura mari.
 Ni-o adus răspuns pi luni,
 ci bița chiar si cununt.
 Păru lui cel mindru, creț,
 mult mai umbl'n gludicăț;
 chica lui ce gălghioari.
 In cazarmă grămăgioari.

* *

228. Frundzuleana captalan
 trecut Duniri-amu'n an,
 mă-nțilni c'un turculean,
 cu fes roș și cu tulpan.
 —Buua calea turcule !
 —Mulțumescu-ți, domnule!
 —Di undi vii turcule?
 —Di la Plevna domnule
 —Da ci vesti-I în Plevna?
 —Bătălie, domnule.
 Strigi hojma'n gura mari :
 săriț turei, săriț hangari,
 ci ni-a'mpresurat dușmanii,
 cu tunuri, cu boambi mari.

[din Județul Suceava]

230 Mă mină malca la lemne
 și venii seara pe stele,
 cu vre-o două trei surcele.
 Dar nici alea nu-s surcele,
 ci sint dragostele mele.
 Fură surcele d'anine,
 le rupsă malca pe mine.

Romîni pi di divali
 îmbracaț cu lungi mantali
 și cu săghii tăitoari,
 și cu puști cu varga mari,
 strălucesc ca sfintu soari.
 Dumnedzău si ti fereasci
 di bataea romineasci,
 ci si pun spati la spăti
 și daū cu pușca di moarti.

* *

229 Frundzi verdi captalan
 citi dzili-s într'un an,
 lăti le pitrec cu-alean,
 cu alean și gré dureri,
 din pricina cel inueri,
 cum s'invați-a faci răli.
 Dziua strîngi burueni
 și li cerbi-n trii ulceli
 si mă farmici cu eli.
 Da și eū barbat cu cap
 am iubit-o ș'o-am lasat.
 Mai vădzut ai v'un barbat
 și nu cii farmecat ?
 Mai vădzut-ai v'o inueri
 si nu știu-a faci răli ?

culese de C. Teodorescu

✠

231 Cine vine pe zăgaz ?
 Costică cu calu breaz.
 Vine colea la pârleaz
 Cerind flori peste pârleaz ?
 Eu nu-I daū că mî-e necaz

că m-a mușcat de obraz
și m-a bătut maica-acas.

232 D'aolea, măi neică Dincă
de ce nu-ți prinzi ibomnică ?
Orî ți-e mahalaoa mică ?
— Ba mi-e mahalaoa mare,
dar unde-i câte-o putoare,
se ține de mine mare.

233 S'a vestit lumea de noi,
că ne iubim amîndoi.
Zice lumea că iubesc:
nici că nu lăgăduesc,
că prea foarte te iubesc.
Toată lumea zice așa,
că-s iubit de dumneata,
ș'unde să nu fie așa.

234 Marioară cu bărbat
fă și neicăi loc la pat,

din Ștefănești. jud. Vâlcea

237 Frunzuleană trei masline
am auzit și știu bine
că vraf să te leși de mine.
Lasă-te la Dumnezeu,
că mie nu-mi pare rău;
și de atita-mi pare rău,
c'ai fost amurezul meu,
la trezie, la beție

că e volnic ne 'nsurat,
ne'nsurat, ne cununat,
nici mustața nu i-a dat,
cum e bun de sărutat.

235 — Mărioară dintre bălți
na o rublă și doi zloți
și nu da gura la toți.
— Nu-mi trebuie banii tăi,
ci vrău prietenii mei;
căci banii se cheltuesc,
dar cu prietenii trăesc.

236 Frunzuliță snop de viță
unde-ai plecat neiculiță ?
— La Craiova puiculiță.
— Și ce-mi tirguî neiculiță ?
— O rochiță puiculiță,
largă 'n poale,
strămtă in șale,
croite pe țîțșoare,
ca să ți-o dau dumitale.

culese de T. Bălășel

și la focuri cu minie.

238 Foiuleană de o brindușă,
este-un drum și-o cărărușă,
pin'la puicuța la ușă:
dar dușmanii s-o grăit,
cărărușa că mi-o 'nchid

nici cu gard, nici cu nuele
numai cu cuvinte rale.

239 Foaie verde ș'o lămie,
dar inima multe știe,
n'are gură să le spue;
dar cea curvă de beție,
are chee ș'o descue, —
și-mi descue inima
de -o știe toată lumea.

240 Sus pe malul Bistriței

este-o copilă străină.

—Fugi copilă mai la vale
că vine Bistrița mare.

—Las'să vie, să mă mie
că n'am tată să mă ție,
nici maică să mă mingie;
am un frate și-l departe,
peste-un deal și-o apă mare
și o dăbravă deasă tare.
Codrule rărește-te,
ca să-mi ved surorile,
că de mult nu le-am văzut,
carnea pe mine-a scăzut.

adunate de R. Marinescu

O SAMĂ DE CUVINTE

(urmare)

Cănuri— lina mai proastă pentru bălătură la sumani;
din lina mai bună se scoate *părul* pentru urzală.

carcandilă— dracu.

catalfoasi—rămășiți de tot felul de lucruri aruncate fără
nici o noimă.

catariși— două bucăți de lemne cu cue la capetele de jos,
cu cari băeșii merg ca și cu picioarele libere. *Catarigi* se
poreclește pe omul cu picioarele lungi.

căciuliș— căpălină de usturoi.

călcături— bălătură pe pulpă (uger).

căpkială— o hoală de crier a oilor. Oile bolnave de că-
piere au o beșică în crier plină cu un fel de apă, și de
se poate scoate beșica, oaea scapă de a se tot invirti în jurul ei.

căpineag— copăcel.

căpüşî— parazitul din lina oalei.

cărăboanți sau

cărăboavi— 12 lei vechi ; tot așa se numește astăzi piesa de 5 lei.

cărîmb— un băț anume cîoplit pe care se insamnă, împungînd cu vîrful cușitului, înălțimea laptelui de la o mulsoare.

cășlî— cutie

cășună (a)— a pricinui.

cățal— un fir de usturoiū din căciulie.

celăriū— o camară deosebit de casă, unde se pun lucruri de rezervă : berbinți etc.

celniți— o bucată de lemn de lungimea nacladului, care se pune cu capetele pe *budzari* și de desupt e jaraticul.

cer— fizionomia unei familii; semnul după care se cunoaște un om din ce familie se trage.

cencî— stancă (pasere).

keptănüşî — și

keptini: vezi *foșalăi*.

kăhniți— pivniță, beclū.

kăucus (a umbla) — a umbla par'că ai fi beat.

kîârji— tearfă, opincă rea, ruptă.

kidzăș— *garant*.

kilăgit— lovit rău, pălit.

kîomb— om ce nu vede bine, orî e nebăgător de samă.

kiotoari— două ață cu care se închee cămeșa la gît în loc de bumb.

kirānda, — v. *șvai chiranda*.

kirlisi (a)— a lucra ceva pe întuneric.

Kița— Dochîța

kiuraim— încruciat.

cicaloási— ticăloasă.

cier— un mod de a-și însămua, prin creștături, lemnele sale, orî pe cele făcute de el pentru proprietar. În sine e un fel de *răbuș* : fiecare om își are însă sămnelul său neasămănător cu alaltora.

cilipki (a)— a ciripi.

cinatui (a)— a mânca, a distruge [se zice despre lup].

cindri-ci și-

cindrilea-ci— fiind că.

ciofirtan și

ciofirtă— o bucată de carne la hirtă (necintărita).

ciostac— copil mădărit, aliutat.

cionc— ciunt.

> *cioplăși*— stropuri mari unde și unde, rari.

ciorb— vas stricat și gol.

ciornău— om negru. țigănetic.

cirofleț— pantalonar, surtucar, lepădatură de-a tirgului.

ciorși (a) a— rini coastele vetrelor, ale cupțiorului, ori a rini pe jos tirind opincele.

cișcotăe— vacă slabă, rea.

clurci— vacă slabă.

> *cluh*— un semnal făcut din draniță în vîrfurile unui munte ori a unui copac; un fel de *miră*.

ciul— fără de urechi, ori cu urechile tare mici.

ciumpugi— (a) a cimpăvi, a cădea de picioare din cauza drumului obositor. Caii și boii cimpăvesc de drum.

ciuvât și

ciuvei— vase de stiuă de tot soiul: găleți, budăe, budaci, ciauane, căldări, bîrbînți etc.

cirneál— om cu nasul strîmb într'o parte.

cirnos (a)— a munci, a trage, a necăji pe cineva.

cirgi— petică, cîrpă.

cîtinel— incetișor

clăbănós— copil mucos.

clăbuci— muc.

clănțani (a se)— a se am sfădi.

cleamp— cep lungușor, ori vreasă.

clean— un pește.

clie— mîmăligă rea, nemestecată bine.

Țiganul la Sfînta Vinere

Era odată un țigan ; el nu ținea nici un post ca creștinii, și nici macar lunile ori mercuria, sau vr'o vinere. Temindu-se să nu moară ca un cine, s-a rugat cumătru-su, un țaran melenchiu, să-l ducă la Sfînta Vinere ca să se pocăiască. Țaranu îl duse într'o pădure, unde știa că-s urși mulți și-l așază drept înaintea unui birlog de urs.

—Aici șade Sf. Vinere, cumătre; așteapt-o că vine amuș ori viri-te să te pocăiască, că eu oi sta ici în carare.

Cum a intrat țiganul în birlogul ursului, cu smerenie ca într'o casă de sfîntă, ursoaica îl prinse în brațe și începuse a-l izbi de toate cioatele. Bietul țigau răcnea cit putea și striga :

Măăă rog sfîntă mercurată, vinerată,
mai fă-mă scapat odată,
că de mi-l ajunge pin la șatră,
mi-l mai da o scarmanată.

Cînd s-a văzut țiganul scapat din labele ursoaicei, a luat-o la fugă prin smidă.

Cumătru-su strigă din carare :

—Mai cumătre, vină pe carare, nu apuca pa acolo că-î greu de mers.

—Nu cumătre, pe aici îi drumul cel mare.

Și cum fugea țiganul prin smidă, vede sub un putregaiu dormind un epuraș. Stătu în loc și să gîndea pe ce să-l dee : să-l dee pe o oae, oaea piere de galbază : să-l dee pe o vacă, iarăși piere de singe. Da mai bine să-l dee pe-o purcică : purculica a face purcilei, și va avea o turmă de porci, și cînd s-a duce la cărbuni, a striga pe Lazăr :

— U ! mă Lazăre. ia vină cu porcii încoace !

Epurașul, auzind strigătul țiganului, a tulit-o la fugă și țiganul a ramas cu buzele umflate.

(Auzită de la niște copii din Broșteni, Suceava).

M. Lupescu.

MEDICINA POPULARA

XLII.— H O L E R A

Boala aceasta, ce săceră mulțime de lume, e privită de sătean ca o pedeapsă dumnezească. „S-o inmulțit lumea peste măsură, și s-o răit di tăt, de aceea ni cearcă D'zeu cu boali. Agheluța (abla) esi băetu in lumi și-i șirăt și rău di n'are margini. Da ghini faci cel di sus di mai trimeti pedeapsă, că doar s-or mai pocăi di răli.» Holera a caracterizat în popor chiar epoce.

„De cînd ești moșule, ciți ani ai ?” — „Poî dragu mneū, cînd holera cea mare țeram flăcău.» Prin holera cea mare el înțelege anul 1848.

Holera se arată în unele sate sub formă de femeie bătrînă și urită. Eram copil mic cînd Gh. Birsan, depozitul de povești și superstiții din casa noastră părinlească, ne povestea următoarea /povestē :

Intr'un sat, la casa unui gospodar, cam pe însurate, vara, cînd gospodarul pe prispă sta în jurul unei mese și ospata cu toți casașii săi, sosește o babă despletită și urită, de nu mai era alta pe lume ca ea.

— Bună vremea, zisă urăciunea lumii, cătră meseni ; mincați în una și pe mine nu mă poștiți să'mbuc ceva.

— Ba poftim mătușă, nu-ți fie cu supărare, zise gospodina, că mai avem de-ale gurei. Pofim și ospătează, că

om găsi noi la casa noastră atîta samă de bucate.

Baba se puse la masă, mîncă bine, privi crunt pe toți mesenii, și apoi se sculă.

Drept mulțumită pentru ospăț, baba zise :

Ațiași oameni huni că eu is *Holera*; am venit aici în satul vostru să săcer toată suflarea. De voi, fiind că nu m-ați interit de la masă, nu mă acolisesc. Fiți pe pace că n'am să vă fac nimic. Bagați însă de samă să nu vă fie frică, că de multe ori frica face mai mult rău omului ca mine. Și sfîrșind vorbele astea, se duse. După vr'o cite-va zile, popa din sat nu mai avea stare; pe fie-care ceas cara cite 6—7 oameni. Nici casa gospodarului unde ospatasă slujenia de babă, nu scăpă de dejmă. Peste vr'o lună satul era pustiu și baba își luase catrafusele de acolo.

De holeră te umpli. Ca să te ferești de holeră, bea rachiu cu canforă. Mîncările chiparate și sarate te apără de holeră.

Holera și ciurma se iscă în urma bătălielor, de sting pe moșnegi și babe. Ea se arată cu circei. Zama de holeră, o burucană ce crește pe lingă drumuri, încă e bună de holeră.

Doar și păsările și dobitoarele mor de holeră. Cînd D-zeu se minie, pedepsește și pe biete dobitoace pentru pucatele noastre.

Vremea holerei se arată prin semne pe ceriū. Intunecimile de lună și de soare, cutremurele de pămînt, stelele cu coadă ș. a. prevestesc timpuri grele, între care și holera.

Țaranul în vremea holerei nu-și pune nădejdea de cît în credința că D-zeu îl va scapa, neștiind că D-zeu nu se va coborî să-l apere dacă nu-i cu minte să se păzască.

Rachiul, chiperiul, sarea, frecăturile cu oțel, mîjdeiul ori usturoiul întreg, rachiul cu canforă ș. a. sint leacurile care în cele mai multe cazuri se întrebuițază în contra holerei.

XLIII. TURBAREA

Turbarea provine la om din trei cauze :

- a) Ori te muşcă un dobitoc turbat ;
- b) Ori ai mâncat ceva dat pe fereastă ;
- c) Ori a dat peste tine un vînt rău.

Ori din care cauză ai turba, greu scapi de astă boală primordiasă.

Cînd turbarea provine din mîncarea dată pe fereastă, ori din vînt rău, incepe a-Ńe durea capul straşnic şi faci pe dosul limbei nişte beşicuţi pline cu nişte apă galbănă, numite căţel de turba. Dacă nu găseşti pe cine-va să Ńi-i ardă, ei după 3 zile sbor în cap, ş-atunci e rău de tot.

Omul turbat ori din ce cauză, e grozav de spărios ; nu mîncă, nu bea, vrea să omoare, să muşte, să zugrume şi-i umblă prin cap gînduri răle.

Ţaranii nu cred în doftoriile doftorilor din Iaşi ori Bucureşti, ei cînd Ńi muşcă cîni turbai, mai degrabă preferă să moară nebuni la casa lor, de cîl să se dee pe mîna doftorilor.

M. Lupescu.

Urieşii

Astă iarnă mă dădusem în vorbă cu moşu Ioniţă a Preutesei din satul Giuleşti. Ńl întrebam cîte una alta din vechime, arătîndu-i şi dragostea mare ce avem de a şti cîte ceva de demult.

Între altele, istorisindu-mi greutăţi din viaţa lui trecută, dă a-ni spune despre ruinele ce se văd nu departe de sat mai la vale pe şesul Moldovei, numit la «timilii». Acolo o fost o biserică de urieşi. La arat s-o scos cu plugu nişte

şirloae (fluerile picioarelor) lungi, cît ar fi picioru întreg a unui om. Nu sãmanaũ sã fie de vr'o juvinã ceva. Urieşii a fost tot nişte oameni.

Decedata mea mãtuşã, Ioana D. Postelnicu din Dolheşlii Mari, fiind în viaşã, îi plăcea sã istorisascã cele ce şinea minte de la alţii bãtrini. Din copilãria mea şi pînã mai în an, o auziam din cînd în cînd povestind despre urieşi. Memoria ei era foarte fidelã ; tot-de-a-una îmi spunea ne-schimbata comparaţiunea urmãtoare : „Urieşii erau aşa de mari, cã pãseau peste virfurile copacilor. Puneau de mã-mãliga şi se ducea tocma'n Țara Ungureascã (locul natal al unchiilor ei) de 'mprumutau sita ca sã cearnã fãinã. O datã o fatã de urieş, mergea prin țarinã şi o gãsit un plug cu şese hoi şi doi oameni arãu. Fata i-o luat în poalã şi i-o adus acasã la mã-sa şi zice : i-ut-te (la ulti-te) mamã !.. Am gãsit nişte viermişori, scurmaũ pãmîntul... Du-te dragu mamei şi-i du acolo de unde i-ai luat, cã la vremea vremii aişlia aũ sã stãpineascã pãmîntu. Şi la vremea vremii, 12 aũ sã imblãtiascã pe un cuplior şi aũ sã iuvirtiascã oul cu drugul.

S Mihãilescu.

Meteorologie popularã.

STELELE

Stelele, care împodobesc noaptea cerul, nu sînt alta de cît luminãri aprinse ale sufletelor celor ce se nasc. Fie-cã-re om are în cer o stea care luceşte foarte frumos ciud omul se sileşte a lucra fapte bune, şi care numai licãreşte cînd omul face rãu. Fiecãrui om, la naştere, ingerii îi aprind o luminare. Ciud D-zeu porouceşte moartea unui om, luminarea i se stinge, şi atunci una dintre stele dis-

pare din numărul celor lalte de pe cer, lăsind în urmă-î o brazdă lungă și argintie, care e foarte pronunțată cînd pe om îl ea D-zeu cu hucurie și care abia se vede cînd cel ce moare e un păcătos. Ori de cîte ori poporul vede picînd o stea, zice ostînd : „S-a mai dus un suflet”

CUTREMURUL DE PĂMÎNT

Cînd se întimplă cutremure de pămînt, omul e foarte îngrijat. De multe ori grija e atît de mare mai ales cînd cutremurul a fost prea pronunțat, în cit aprinzînd lumînărele de la paști încep a bate la metanul și a cere îndurarea celui-prea înalt. Două sînt cauzele—după popor—care pricinuesc cutremurele de pămînt :

I). Fiînd-că pămîntul stă răsănat pe coada a doi pești urieși, cînd aceștia mișcă coada, pămîntul se cutremură.

II). Cînd D-zeu vede că răutatea oameilor crește din ce în ce, se rîlă cu minie asupra pămîntului, și atunci pămîntul de frică se cutremură.

Cutremurul de pămînt e însoțit totdeauna de diferite faurtoe, care fug cu iujala fulgerului. Unia spun că în timpul cutremurului de pămînt vād fugînd cai cu ochii cit talgerele, că vitele fug prin păduri, ca cîinii urlă a pustiu iar alții că în vîntoasa care mai totdeauna însoțește cutremurul, mai ales noaptea, circulă duhurile necurate, care voesc a se ascunde de minia dumnezească.

M. Lupescu

SUPERSTIȚII

215 Cînd te tunzi, strînge-ți pîru și-l supune unde-va, să nu-l calce oamenii, că capeți durere de cap; să nu-l pui pe foc, că iar te doare capu; iar cînd tai pîru la fetele mititele, să-l pui într'o baligă, că crește lung și frumos.

216 Cînd ț-a pișca din lîna oilor, îți mor oile.

217 Cînd ț-a lura meii, n'ai parte de pripas.

218 Cînd mături dughiana, să nu mături din fund spre ușă, că dai mușterii afară; începe a mătura de la ușă și strînge într'un colț.

219 Cînd vezi virtej să nu stupești, ci să zici *huideo*; că dracu este în virtej. El s-apucă la rămășag cu D-zeu că are să scoată apă din peatră (cică oamenii is petre) și dacă stupești, dracu rămîne pe D-zeu.

220 Cînd tună și fulgeră, să gonești de pe lingă tine ciue, miță, că în ele să bagă dracu; și Sfîntu Ilie, cînd săgeteaza, poate să te omoare și pe tine.

221 Cînd auzi tunînd întîia dată primăvara, să atingi fruntea cu muchea toporului, ca să-ți fie capu tare și să nu te doară.

222 Cînd fulgeră și trăsnește (mai cu samă noaptea) să aprinzî lumînarea de la Paști, că ești ferit de trăsnet.

223 Cînd plouă cu peatră, infinge toporu sau sapă în pămînt, că peatra să topește.

224 Cînd cad negurile și țîn mult, pune o tivdă în foc, că pier.

225 Cînd scapără pentru prima oară, să te pleci gios și să ieși cu ochii închiși pae, că s bune de durere de cap.

226 În noaptea de Paști ori de sfîntul Vasile, dacă-l vedea cînd se deschide cerul, ce-i cere îți dă D-zeu. (Povestesc oamenii că un om avea capul foarte mititel și s-o pus de-o păzit toată noaptea și cînd o văzut că se deschide cerul, o zis: «Dă-mi Doamne un cap mare»

și cum ședea el cu capul scos afară pe fereastă, pintre drugii ferestei, odată i s-o făcut capul cit o baniță și-o șăzut acolo pînă la celalalt an, cînd s-o rugat să-i facă capul mai mititel de l-o putut scoate înapoi).

227 Cînd îți cere cine-va cărbune, să nu-î ții tu s' a-prindă, că-ți cad dinții.

228 Cînd umple femeea borș și are vre-o fată ori băc-t rău-tăcios, să-l ungă pe la nas cu melesteul cu care a amestecat borș, că atunci să innăcrește degrabă.

229 Cînd îi vedeă vr'un fluturaș prin casă, să nu-l o-morî, că-i sufletul vr'unui copil, etc. ce (-a murit 1).

230 Mirî să minince (după ce vin dela cununie) amin-doî dintr'un ou, ca să fie amîudoî moi, să se lasă unu după altu. Înainte de cununie să nu mininci în ziua aceea.

231 Mireasă cu mireasă să nu să întilnească la biserică. Dacă se întilnesc, să fugă pe după biserică.

232 Cînd te speli, să nu te ștergî pe picioare, că ștergî norocu.

233 Cînd ia mirele zestrea miresei acasă, mireasa să pue în ladă o păpușă, să fie mirele mut ca păpușa.

234 Cînd copilul este mușcat de vre-un cîne, să ceară spălător (cîlți cu cari spală blidele) să pue la mușcătură și păr de-a cinelui să-l afume. Tot așa cînd să sparie din pricina vr'unui om, să-i ceară vr-o stramță să-l afume. Tot de spăriet îi bun și părul de urs.

(Auzite prin județul Covurlui). Culese de G. P. Salviu.

235 Creanga pe care a cîntat cucul, se pune în lăutoarea fetelor ca să fie drage la lume, cum îi și cucu de drăgălaș.

1) Quand on voit, le soir, de petites papilles blancs voler dans la maison, cela annonce la mort de quelqu'un dans la maison. P. Sébillot, Coutumes populaires de la Haute-Bretagne, p. 151.— N. D.

237 Primavara se al pară în pungă, cînd auzi cucu întâiu ca să al peste tot anul.

237 Cînd îţi cîntă pupăza întâiu, îţi merge rău peste an.

238 Cînd îţi cîntă cu u din a dreapta saŭ în faţă, îţi merge bine peste an şi fetele sînt prevestite că se mărilă. dar din partea stînga şi din dos, îţi merge rău.

239 Din funia clopotului bisericeii îl bună de pus în lăutoare ca să fii ascultat de lume, cum îl ascultat clopotul.

240 În Vinerea Paştelor, se sue fetele în clopotniţa bisericeii şi sună clopotul ca să crească cînepa.

241 Pe cap nu se lă Marja, că-i rău de napastă.

242 Nu se croeşte cămeşă Simbătă, că moare acel ce a purta-o.

243 Bucăşica de pîne scăpată din mină nu se lasă ne mîncată. că îţi rămîne norocul.

244 Nu se imblă cu un picior încălţat şi cu unu desculţ, că imbli mult pînă te însorî.

245 Nu se minică ceva uitat, că acela uită degrabă (perde memoria).

246 Cînd eşti plecat unde-va şi îţi ese înainte cu cofa goală ori un popă, îţi merge rău; iar dacă te întâlneşti cu un jidau ori cu un şigau, îţi merge bine.

247. Cînd îmbraci o haină pe dos, fără se observi, are să te bată cine-va, dar călcîndu-o în picioare, scapi de batae.

248 Cînd vine de unde-va, ca să nu fie ocărit că a stat mult, zice odată cu închiderea porţii; «inchid poarta, să se închidă gura cutărul....»

249 Cînd cucuşul se sue pe poartă şi cîntă cu capul spre drum, are să facă drum cine-va din casă, iar dacă îl cu capul spre casă, vine cine-va de departe.

250 Cînd se coboară paingăni înainte a culva, primeşte veste, saŭ un neam îl vine. Dacă vede paingăni în casă, şi neamul saŭ vestea îl de aproape.

251 Toamna, cînd găsești în ghindă de stejar vierme, arată că anul viilor va fi productiv; dacă îl mușcă, va fi de mijloc, iar de va fi paingăn, prevestește foamete.

252 Cînd se sue cucoșul de vreme în pătul (la culcar) și cîntă, are să se schimbe vremea.

253 Cînd porcul duce pac'ni gură și-și face bîrlog, vestește vreme ră.

254 Cînd ești pîecat unde va și uiți acasă ceva, nu se vine înapoi ca-ți merge rău.

255 Cînd se suc mița pe sobă și se uită spre ușă, face a frig, iar cînd se culcă în mijlocul casei sau la prag, a să se încălzească.

256 Cînd sarea umezește în casă, are să ploae.

257 Cînd cineie se dă de a tavalu pe omăt, are să se moae vremea.

258. Cînd vremea ră începe de Sîmbătă, ține mult.

259 Cînd intri în o casă cu fete, trebuie să șezi jos, cit de puțin, ca să șadă pețitorii.

260 Cînd vine nora întăi în casă soacrei, se nu să uită în cuptor că-î moare soacra.

261 Pe patul unde șede popa la ajun, se pun sub așternut grăunțe pe care le dă la cloște ca să nu înădușe puil.

262 Fuior de la crucea popei la Bobotează, îi bun de pus în pînza volacului sau a mrejei, ca să tragă peștele, cum trag băeții după popă.

263 În ziua de Alexi-Boji, nu se zice *șerpe*, că vezi mulți șerpi ci se zice *pește*.

264 Trei zile a Filipilor nu să coasă; îi rău de dihăni.

265 Pîn la Sf. Ilie nu să mînîncă mere, cînd se dau de pomană mai întăiu. căci n'au parte sufletele morților de pomană. Nicî pînă la Sf. Ilie, n'au voe băeții să arunce merele în sus, că bate piatra.

266 Pîna pe vremea finului, femeile n'au voe să meargă cu furca'n brîu torcind, că bate piatra.

267. Oata dată de sufletul mortului, pe cealaltă lume se udă în apă și merge de scutură: lina pe focul unde arde stăpinul său.

(Din județul Suceava)

culese de S. Mihailescu.

Ștrigăte în joc

(V. vol. I. pag. 70, 103, 104 și 210)

93— Ce ai lele pe la poale?
— Zurgălăi părinte Avrame.
— Da-mi și mie un zurgălău
să mi-l cos la antireu
să-mi treacă de dorul tău.

94 Frunză verde de lemde-alună
sa am oi nu-aș face o stină
de neveste tinerele
de copile frumusele.

95 Hop lelița 'nciastă bine
cu poftale 1) de la mine,
cumparate din cetate
cu trei lei și jumătate.
Hop lelița frumușică
le iubesc cu multă trică,
cu frica de la barbat
și cu ură de la sat.

Hop! leliță'n trup subțire
te-aș cuprinde, mi-l rușine,
dar dacă m'oiu mai deprinde
totdeauna te-oiu coprinde.
Lelița trup cilibiū 2)
ce porți otravă sub briu
de omori omu de viu.
U iū, iū! a cu: să fiū?
acei fete, cu briu verde?
Dar aș vre mai bucuros
să fiū acei cu briu roș.

96 Lelița cu capul gol
nu-mi face necaz să mor,
că necazu ce mi-l faci
cu amar ai să-l mai tragi.

97 Frunză verde de cicoare
umblă racul să se nsoare

1) Cingătoare. beto, lărușe.

2) Nalt, subțire, bine proporționat, gătit frumos.

şi n'are nici o prinsoare.
 Are broasca-o fată mare.
 — Tu, tu, tu! broască rîioasă
 dă tu fata după mine
 că eu Ț-olū Ține-o bine
 cu pîne și cu masline.
 — Nu dau fata dupa tine
 că tu n'ai cap de comanac
 nici picioare de nadragi.
 — Tu, tu tu! broască rîioasă
 eu am șapte slugi în casa;
 tu n'ai cap de legătoare 1)
 trupuşor de 'nceingătoare 2)

98 Tu leliță jucăușă
 ce ai pățit de stai la ușă?
 Leliță cu pestiman 3)
 nu'nvața capu *hiclean*.

99 Frunzuliță lemn de crîng,
 vai de mine mor. *ma* frîng
 și nu pot să te coprind;
 da dacă m'oiū mai deprinde
 și mai bine te-oiū cuprinde.

100 Foiliță iarbă grasă
 nevasta care-i frumoasă

nu-î pacat să se iubească
 cu catana 'mpărătească;
 la cu mine și cu tine
 numa să n'o știe nime;
 la cu mine și cu altul
 numa să n-o știe barbatul.

101 Bată-vă Domnul pe tați
 nu jucați în șapte părți,
 ci jucați numa'ntr'o parte
 c'asa joacă'n alte sate
 cu cameșa ruptă-n spate;
 și catrința pe de-o parte.
 Ia haidem și iasta parte
 să jucăm spate la spate;
 ia haidem și-n astă mină
 să jucăm țîță la țîță.

102 Bate-o măi ș-o lasă moartă
 las-o moartă-n popușoi
 că'nvie la primavară.
 Primavara-i mama Țnoastra
 că-i și caldă și geroasă,
 Ia omătul de pe coastă
 și urma de pe fereastă.
 și omătul de la dos
 de scapă voinici din gros.

Culese de M Lupescu.

1) Cap de legătoare, adică de logat. Femeile de la munte, care se imbrobodă cu ștergar își leagă capu c-un bariz.

2) Racu o holteiū sârne, broasca rîioasă o văduva cu fată mare, ce caută holtei avuși.

3) Pestiman o un fel de catrință de fabrică cu roșu și albastru.